

ชื่อหนังสือพิมพ์ ไทยนิวส์	วันที่ 19 0 เม.ย. 2550	ปีที่ 37	ฉบับที่ 13360	หน้า 5
-------------------------------------	----------------------------------	--------------------	-------------------------	------------------

มรดกล้านนา

ท้าวทั้งสี่

ท้าวทั้งสี่ หมายถึงท้าวจตุโลกบาลทั้งสี่พระองค์ ซึ่งเป็นมหาเทพที่ยิ่งใหญ่และทรงเป็นหัวหน้าของเหล่าเทพในสรวงสวรรค์ชั้นจาตุมหาราชิก ซึ่งตั้งอยู่เหนือทิวเขาเขยคลรร อันมีเขาพระสุเมรุเป็นศูนย์กลาง ท้าวทั้งสี่มีหน้าที่คอยปกป้องภัยอันตรายและอำนวยความสุข ความเจริญแก่มวลมนุษย์ โดยในวันขึ้นหรือแรม ๑๕ หรือ ๑๕ ค่ำ จะเสด็จลงมาตรวจราดูแลความสงบสุขของมนุษย์อยู่เสมอ

รายละเอียดเกี่ยวกับท้าวทั้งสี่ ในเรื่องของปราสาท ทิศทาง บริวารและพระโอรส พอสรุปได้ ดังนี้

ท้าวตรฐะ ประทับอยู่ปราสาทเงิน ทิศตะวันออกของเขาพระสุเมรุ มีเหล่าคนธรรพ์เป็นบริวาร

ท้าววิรุฬหก ประทับอยู่ปราสาทแก้วมณี ทิศใต้ของเขาพระสุเมรุ มีพวกกุมภภัณฑ์เป็นบริวาร

ท้าววิรูปักษ์ ประทับอยู่ปราสาทแก้ว ทิศตะวันตกของเขาพระสุเมรุ มีเหล่าพญานาคเป็นบริวาร

ท้าวภูเวร หรือ **ท้าวเวสสุวรรณ** ประทับอยู่ปราสาททอง ทิศเหนือของเขาพระสุเมรุ มีพญายักษ์เป็นบริวาร

ส่วนพระโอรสของแต่ละท้าวมีจำนวน ๙๐ องค์ ซึ่งต่างมีชื่อ "อินทร์" เหมือนกันหมด

ในการประกอบพิธีกรรมอันเป็น

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
ไทยนิวส์	30 เม.ย. 2554	37	13360	5

มงคลต่าง ๆ ชาวล้านนานิยมทำพิธี "ขึ้นท้าวทั้งสี่" คือประกอบพิธีบวงสรวงบูชาท้าวทั้งสี่เสมอ เพื่อความเป็นสิริมงคลและป้องกันภัยอันตรายต่าง ๆ

สำหรับการประกอบพิธี นอกจากจะมีการบูชาท้าวทั้งสี่ทิศแล้ว ยังมีการบูชาพระอินทร์ และพระแม่ธรณีในคราวเดียวกันด้วย โดยถือว่าพระอินทร์เป็นเทพผู้ดูแลสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ และเจ้าตมหาราชิก ส่วนพระแม่ธรณี คือผู้เป็นสักขีพยานรับรู้ถึงการกวาดน้ำในการทำบุญของ มนุษย์ทั้งปวง

ไทยนิวส์ 30 เม.ย. 50 ปี 37 ฉบับ 13360 หน้า 5

ในพิธีขึ้นท้าวทั้งสี่ จะมีการวัดเตรียม ปราสาท คือแท่นสำหรับวางเครื่องบัตร์พลี ซึ่ง มักทำจากเสาไม้หรือต้นกล้วยที่มีคานยื่นออกไปทั้งสี่ทิศ ปลายเสาและปลายคานจะมีแผ่น ไม้ไผ่เป็นแท่นรองรับกระบะเครื่องบัตร์พลี และขณะประกอบพิธีจะวางกระบะไว้บนแท่น เพื่อบูชาพระอินทร์และท้าวทั้งสี่ตลอดจนวาง บนดินส่วนโคนเสา เพื่อบูชาพระแม่ธรณี

เวลาที่ประกอบพิธี ส่วนใหญ่มัก ทำในตอนเย็นก่อนหน้างานหนึ่งวัน หากไม่ทัน ก็อาจทำในเช้านี้ของวันต่อไป ทั้งนี้ต้องให้ เสร็จก่อนจะเริ่มงานโดยทิ้งระยะเวลาพอสมควร

ปัจจุบันการขึ้นท้าวทั้งสี่ยังมีให้พบเห็นเป็นประจำไม่ว่าจะเป็นงานของบ้านเมือง วัดวาอาราม ชุมชนและปัจเจกชนโดยทั่วไป เช่น งานบูชาเสาหลักเมือง ทำบุญเมือง งานฉลองศาสนสถาน สาธารณสถาน ทำบุญหมู่บ้าน เทศกาลสงกรานต์ ขึ้นบ้านใหม่ แต่งงาน บรรพชาและอุปสมบท เป็นต้น จากภาพที่ปรากฏตามงานต่าง ๆ แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของมหาเทพทั้งสี่ ที่ยังเป็นที่ยึดมั่นถือถือของชาวล้านนาอย่างไม่มีวันเสื่อมคลาย.

สนั่น ธรรมธิ

สำนักส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่